

Sjabloon Projectplan voor PRIMA-projecten

Titel:

Basisvoorziening Internetstemmen en stemmen in een willekeurig stemlokaal, Fase 1

Korte Titel	Basisvoorziening internetstemmen		
Aanvangsdatum	1/12/2006	Einddatum	
Aanvrager	Ministerie van BZK, Directie IIOS		
Projectmanager & contactinformatie			
Partnerorganisatie(s)			
Datum	29 November 2006		
Auteur(s)	Afdeling Infrastructuur en Informatiebeleid		

Dit sjabloon dient als handleiding voor het schrijven van een PRIMA-projectvoorstel. Het kan letterlijk overgenomen c.q. ingevuld worden, maar kan ook als checklist dienen voor wat een goed projectplan moet bevatten.

0. Inhoudsopgave (vereist)

1 Zie bijgevoegd Projectplan basisvoorzienig Internetstemmen

2 Achtergrond (vereist)

Nederland wil voorloper zijn op het gebied van de inzet van ICT in overheidsprocessen. Daarbij heeft Nederland op dit moment een koploper-positie als het gaat om de inzet van Internet bij verkiezingen. Succesvolle pilots zijn reeds gehouden bij waterschapsverkiezingen, en bij de verkiezingen van de Tweede Kamer kunnen geregistreerde kiezers uit het buitenland bij wijze van experiment via Internet hun stem uitbrengen.

De inzet van technologie vraagt dan ook om zorgvuldige en betrouwbare procedures (vgl de commotie over inzet van stemmachines). Er zijn veel verkiezingen in Nederland, van verkiezingen voor Ondernemingsraden tot de verkiezingen voor de Tweede Kamer. Deze verkiezingen zijn alle op hetzelfde principe gebaseerd, soms met andere veiligheidseisen. Hier ligt bij uitstek een goede mogelijkheid om eenmalig een goed basismechanisme op te zetten dat voor iedereen die een verkiezing moet organiseren bruikbaar is. De wettelijke verankering is geregeld in de Experimentenwet Kiezen op Afstand (KOA)

In het projectplan (bijgevoegd) wordt aangegeven hoe dit basismechanisme bereikt kan worden.

Een specifiek onderwerp dat aangesproken wordt in het project plan 4.5 is het stemmen in een willekeurig stemlokaal. Dit onderwerp is in relatie met het verlangen tot reductie van administratieve lasten voor burgers en bedrijven nu in de politieke belangstelling. Tevens is de uitwerking van dit onderwerp van belang in verband met de aanstaande provinciale verkiezingen.

3 Projectdoel (vereist)

Op korte termijn (binnen 2 jaar) bestaat er één basisvoorziening internetstemmen. De Basisvoorziening Internetstemmen bestaat uit een complete set van diensten op het gebied van internetverkiezingen en is beschikbaar voor elke organisatie binnen de publieke sector die een verkiezing, referendum, participatief onderzoek of peiling wil houden. Deze diensten worden geleverd door de organisatie Stemdiensten.

De afnemer van de dienst (diegene die de stemming / verkiezing organiseert) blijft zelfstandig verantwoordelijk voor de organisatie van de verkiezing en voor de daarbij ingezette middelen. Stemdiensten legt volledige verantwoording af over de wijze waarop de dienst wordt geleverd en biedt volledige transparantie en controleerbaarheid aan zowel de kiezers, de kandidaten, de afnemende organisatie en aan het publiek.

De diensten zijn, waar mogelijk, dusdanig opgezet dat de afnemer handelingen zelfstandig kan verrichten, zoals het inlezen van kiezersregisters, kandidaatgegevens / onderwerp van stemming, het openen en sluiten van de stemming, stemopneming. Echter, in haar opzet is de basisvoorziening dusdanig gecompartmenteerd dat, indien gewenst of vereist, deze handelingen ook door verschillende organisaties of personen kunnen worden uitgevoerd.

De Basisvoorziening Internetstemmen biedt, zoals nu voorzien, haar dienstverlening aan op twee niveaus van betrouwbaarheid:

basisniveau	voor intranetverkiezingen of peilingen
hoogniveau	voor verkiezingen conform wet- en regelgeving (zoals TK verkiezingen).

De Basisvoorziening Internetstemmen is geschikt om meerdere verkiezingen gelijktijdig uit te voeren. De Basisvoorziening Internetstemmen sluit als bouwsteen van de elektronische overheid aan op de andere bouwstenen zoals DigiD, NORA, OSS en OS, BSN en de eNIK en maakt hier zoveel mogelijk gebruik van.

Fase één

Teneinde e.e.a. mogelijk te maken dient reeds nu de in het projectplan genoemde organisatie aan de slag te gaan. Belangrijk daarbij zijn:

1. Het inrichten en opzetten van het programmamanagement
2. het onmiddellijk aanvangen met ontwerp en architectuur

Deze groeistrategie vertaalt zich door, in nog twee andere actielijnen:

- testen en doorontwikkelen m.b.v. experimenteren;
- inrichten van het beheer.

Deze aanvraag richt zich, mede vanwege de politieke belangstelling op een versnelling van de eerste fase, teneinde op korte termijn de beschikking te krijgen over een eerste opzet van de basisvoorziening internetstemmen

4 Aanpak (vereist)

Teneinde fase 1 alvast mogelijk te maken dient reeds nu de in het projectplan genoemde organisatie aan de slag te gaan. Belangrijk daarbij zijn

1. Het inrichten en opzetten van het programmamanagement
2. het onmiddellijk aanvangen met ontwerp en architectuur

5 Projectresultaten (vereist)

Projectresultaten fase één

Uitgangspunt bij de ontwikkeling van de basisvoorziening is dat zoveel mogelijk gebruik gemaakt wordt van reeds bestaande voorzieningen, mits uiteraard geschikt. De stembienst voor de basisvoorziening Internetstemmen wordt gebaseerd op de RIES stembienst. Deze stembienst, die is ontwikkeld in opdracht van het Hoogheemraadschap van Rijnland, heeft in april 2004 de United Nations Public Service Award gekregen in de categorie 'Improving transparency, accountability and responsiveness in the Public Sector'. Met deze stembienst wordt ook het experiment Internetstemmen bij de Tweede Kamerverkiezingen in 2006 gehouden.

Fase 1 Ontwerp en Ontwikkeling

Bij aanvang van het project wordt gestart met de oprichting en invulling van de projectorganisatie en de werving van de projectmanager en projectmedewerkers.

In de voorbereiding van het project worden vanuit BZK samenwerkingsrelaties gesmeed met andere organisaties, zoals het Hoogheemraadschap van Rijnland en het Waterschapshuis.

Na aanvang van het project zal gestart worden met het opstellen van een architectuur van de basisvoorziening. In het ontwerp van de architectuur wordt zowel de organisatie-, proces- en technische inrichting meegenomen. Hiertoe zal onder meer een inventarisatie gemaakt worden van de verschillen tussen soorten stemmingen en verkiezingen. Ook zal een afhankelijkheids- en kwetsbaarheidsanalyse worden uitgevoerd om de gewenste beveiligingsmaatregelen te identificeren. In het ontwerptraject wordt ook bepaald van welke andere componenten uit de elektronische overheid gebruik gemaakt zal worden.

De architectuur zal worden geconcretiseerd in ontwerpdocumenten, die zowel procesinrichting, functionaliteit, beveiliging, infrastructuur en beheer van de stembienst beschrijven. Op basis van de ontwerpen, die in een nog nader uit te werken proces met deskundigen getoetst zullen worden, wordt gestart met de bouw van de basisvoorziening.

In een parallel traject wordt, buiten de scope van het project, vanuit het ministerie van BZK de beleidsbeslissing en vervolgens wet- en regelgeving voorbereid over definitieve invoering van internetstemmen bij formele verkiezingen volgens de Kieswet. Dit zal mede het ontwerp van de stembus bepalen.

Deze eerste fase loopt van 1 december 2006 tot 1 juni 2007

6 Belanghebbendenanalyse (vereist)

Noem doelgroepen en belanghebbende organisaties die geïnteresseerd zijn in of beïnvloed worden door de projectresultaten.

BELANGHEBBENDE	BELANG	IMPORTANTIE (LAAG/MEDIUM/HOOG)
Alle publieke organisaties	Goede en betrouwbare verkiezingen via internet technologie	Hoog

7 Risicoanalyse (gewenst)

Noem de risicofactoren, beoordeel hun waarschijnlijkheid en omvang en beschrijf hoe u kunt voorkomen dat deze risico's plaatsvinden (of hoe u deze beheerst als ze plaatsvinden). Maak gebruik van de volgende tabel. Voeg extra rijen toe indien gewenst.

RISICO	WAARSCHIJNLIJKHEID VAN OPTREDEN (1-5)	OMVANG VAN HET RISICO (1-5)	SCORE (W X O)	ACTIE TER VOORKOMING/BEHEERSING VAN RISICO
Personeel				
1.				
2.				
Organisatorisch				
1. Claim van commerciële partijen	1	1	1	De ontwikkelde kennis en software is open source en kan ook door anderen gebruikt worden.
Technisch				
1. Risico overname intellectuele eigendomsrechten stembus	2	2	2	Parallel wordt gekeken naar zowel inzet van andere middelen voor stembus, als naar het juridisch kader waarbinnen de intellectuele rechten zijn afgesproken
Externe leveranciers				
Juridisch				

8 Technische ontwikkeling (indien van toepassing)

Het waterschap Rijnland en den Dommel heeft al het RIES (Rijnlands Internet Electronic System) ontwikkeld en gefinancierd. RIES zal als basis worden ingezet.

9 Intellectual Property Rights (indien van toepassing)

Een belangrijk uitgangspunt van de basisvoorziening internetstemmen is dat alles wat in het kader van de basisvoorziening internetstemmen aan kennis en software wordt ontwikkeld openlijk beschikbaar zal zijn. Hergebruik en/of doorontwikkeling door derden is toegestaan en zal worden aangemoedigd, mits de vervolgens ontwikkelde kennis, inzichten, concepten en evt. software beschikbaar blijven voor het publieke domein. Alle in opdracht van de basisvoorziening ontwikkelde software zal in een open source licentie beschikbaar worden gesteld.

10 Projectmanagement (vereist)

Geef kort aan hoe het projectmanagementstructuur is opgezet, inclusief de organisatie, rapportagestructuur, en het besluitvormingsproces.

Noem tevens alle medewerkers van het projectteam en hun rollen.

NAAM	ORGANISATIE	ROL
Nog in te stellen Stuurgroep	BZK, Waterschappen, VNG, IPO	De stuurgroep komt elke 3 maanden bij elkaar. De stuurgroep stelt een projectleider aan De stuurgroep keurt herzieningen van het plan van aanpak goed. De stuurgroep stelt projectvoortgangsverslagen vast. De stuurgroep beoordeelt afwijkingen van het beoogde budget.
Projectleider		De projectleider wordt aangesteld door de ICTU in overleg met BZK. De projectleider is verantwoordelijk voor aansturing van de werkpakketten, de rapportage over voortgang en financiële status van de werkpakketten De projectleider is verantwoordelijk voor het kwaliteitsmanagement en de projectcommunicatie

11 Tijd-kosten-activiteitenplan (vereist)

Wat zijn de werk- en subwerkpakketten, de start en einddata van deze activiteiten, de beschrijving en de gerealiseerde (tussen)resultaten. Geef hier in detail aan welke projectresultaten wanneer en voor welke kosten worden gerealiseerd. Hier komen de activiteiten uit de hoofdstukken 1.3 Aanpak en 1.4 Projectresultaten weer terug. Er dient een directe koppeling te zijn tussen de activiteiten uit het projectplan en de begroting.

WERKPAKKET	OMSCHRIJVING	START	EINDE	(TUSSEN)RESULTATEN	KOSTEN*
1. Werkpakket1	Ontwerp en architectuur basisvoorziening internetstemmen	12-2006	6-2007	* gedetailleerd en implementeerbaar systeemontwerp	1.000.000
1.1 Subwerkpakket11	- architectuur basisvoorziening plaatsonafhankelijk internetstemmen(bijvoorbeeld via de computer thuis)	12-2006	6-2007	*De architectuur zal worden geconcretiseerd in ontwerpdocumenten, die zowel procesinrichting, functionaliteit, beveiliging, infrastructuur en beheer van de stemdienst beschrijven.	Projectleider/ architect (6 mnd * 120.000) 60.000 3 proces/ systeemontwerpers (3*6 md * 100.000) 150.000 Adviseur

				* afhankelijkheids- en kwetsbaarheidsanalyse * Eindproduct is een implementeerbaar systeemontwerp	infrastructuur en beveiliging ontwerp (1 * 6 mnd à € 288.000 (€ 1200 per dag) 144.000 Externe toetsing systeemontwerp, beveiliging en kwaliteitsbewaking 100.000
1.2 Subwerkpakket12	- architectuur stemmen in willekeurig stemlokaal bijvoorbeeld internet Stemcomputer in stemlokaal (projectplan 4.5)	12-2006	6-2007	* Eindproduct is een implementeerbaar systeemontwerp.	Projectleider/architect (6 mnd * 120.000) 60.000 5 proces/systeemontwerpers (5*6 mnd * 100.000) 250.000 infrastructuur en beveiliging ontwerp (1 * 6 mnd à € 288.000 (€ 1200 per dag) 144.000 Externe toetsing systeemontwerp, beveiliging en kwaliteitsbewaking 100.000
2.Werkpakket2	Projectkosten				580.000
2.1 Subwerkpakket21	Kennisopbouw en ontsluiting	12-2006	6-2007	Onderzoek en kennisborging	150.000
2.2 Subwerkpakket22	Ontwikkeling en standaardisatie	12-2006	6-2007	Bevindingen bovenstaande vertalen naar standaard	75.000
2.3 Subwerkpakket23	Documentatie	12-2006	6-2007	Bevindingen bovenstaande vertalen naar standaard en documenteren en communiceren	100.000
2,4 Subwerkpakket24	programmamanager	12-2006	6-2007		75.000
2.5 Subwerkpakket25	programmasecretariaat	12-2006	6-2007		30.000
2.6 Subwerkpakket26	Huisvesting etc kosten	12-2006	6-2007		150.000

Totaal:

1.580.000

Bovenstaande gegevens komen uit het concept rapport basisvoorzieningen internetstemmen, met die aantekening dat de benodigde projectkosten voor 6 maanden zijn meegenomen en derhalve de helft zijn van het voorziene budget (1/2 p*Q). Er zal voor 2007 een aanvullend projectplan voor fase 2 worden ingediend bij PRIMA .

Voor fase 1 wordt van PRIMA nu een ondersteuning in de kosten gevraagd van 900.000 euro, zijnde 56 % van de totale kosten. De BZK bijdrage komt uit op 680.000 .

12 Evaluatieplan (gewenst)

TIMING	FACTOREN TER EVALUERING	WELKE VRAGEN BEANTWOORD MOETEN WORDEN	METHODE(N)	SUCCESGRAAD
2007-6	Architectuur basisvoorziening gereed			
2007-6	Architectuur plaatsafhankelijk stemmen gereed			
Maand ...				
Maand ...				

13 Exploitatie- en verankering (vereist)

De verankering van de basisvoorziening Internetstemmen is aan de hand van een tweetal scenarios beschreven in artikel 7.2 van het bijgevoegde projectplan

PROJECTRESULTAAT	VERANKERING	STRATEGIE

14 Kennisoverdracht (vereist)

Het uistralingseffect van kiezen via Internet is bijzonder groot. Naast de politieke belangstelling is het voorstel goed voor de reductie van administratieve lasten voor burgers en bedrijven, het verhogen van de democratische deelname aan kiesprocessen en het effect op de positie van Nederland als gidsland bij Internet-stemmen.

TIMING	DISSEMINATIE ACTIVITEIT	DOELGROEP	DOEL	BOODSCHAP
Doorgaans				
Per Kwartaal				
Eind van het project				